

Hun taler direkte ind i vores tid

Den franske mystiker, anarkist og aktivist Simone Weil oplever noget af et boom i Danmark for tiden. To af hendes tekster, 'Personen og det hellige' og 'Note om afskaffelsen af de politiske partier', er lige blevet oversat, og der er virkelig meget at hente her.

BØGER

MIKKEL KRAUSE
FRANTZEN

Simone Weil: Personen og det hellige og Note om afskaffelsen af de politiske partier. Begge oversat af Louise Bundgaard. Forlaget Aleatorik. Hhv. 68 og 47 sider, 100 kr. per stk.

Sikken dejlig renaissance, Simone Weil har fået i Danmark. Især blandt unge og yngre forfattere lader det til.

For nylig blev der afholdt et seminar om hende på Nørrebro i København arrangeret af Jonas Eika og Andreas Amdy Eckhardt-Læssøe. Forlaget Virkelig har lige udgivet hendes værk 'Iliaden eller styrkens digt', og det meget spændende nystartede forlag Aleatorik har fulgt trop med de to bøger 'Personen og det hellige' og 'Note om afskaffelsen af de politiske partier', som jeg skal holde mig til at anmelde her. Med en meget slidt kliché kan man sige, at det ikke er uden grund, at Weil (igen) er blevet så populær, for hun taler direkte ind i vores tid.

Men hvem var Simone Weil? Ganske kort: Hun blev født i Frankrig i 1909, hun er af jødisk afstamning, men blev senere i forbindelse med et par voldsomme åbenbaringer tiltrukket af kristendommen og katolicismen især. Hun var en af de første kvinder, der blev uddannet fra det hæderkronede universitet École Normale Supérieure i Paris, hun blev anarkistisk aktiv, arbejdede på fabrik, suldestrejkede, kæmpede i den spanske borgerkrig – selv om hun var pacifist, greb hun her til våben, men historien går, at hun var så nærsynet, at hendes kammerater så sig nødsaget til at tage geværet fra hende af frygt for, at hun kom til at skyde dem. I 1942

flygtede hun med sin familie til New York, senere tog hun til England, hvor hun døde – alt for ung – af tuberkulose i 1943.

Og så skrev hun filosofiske og politiske tekster, men mange af dem blev først udgivet efter hendes død. Således også med 'Personen og det hellige' og 'Note om afskaffelsen af de politiske partier', der udkom på fransk i 1957.

Grundtanken i 'Personen og det hellige' er, at der i ethvert menneske er noget, som er helligt, men at dette, i modsætning til hvad man kunne tro, ikke er dette menneskes person eller personlighed. Det hellige er derimod det upersonlige i mennesket. Det hellige er det, der ligger bag eller før identiteten, hinsides jeget. Her finder vi allerede Weils mysticisme. Som hun selv skriver: »Alle mystikernes anstrengelser har altid sigtet efter at nå det punkt, hvor intet i deres sjæl siger 'jeg'«.

Lyt til bunden af samfundet

Men teksten er ikke kun udtryk for en mystisk erfaring; det er også et retsfilosofisk og etisk skrift og en politisk analyse. En analyse animeret af et ønske om ikke at krænke det hellige i mennesket, et ønske om at lytte til dem på bunden af samfundet.

Weil skriver, at »de, der oftest har anledning til at føle, at man gør dem fortræd, er dem, der er dårligst til at formulere sig.«

Derfor gælder det om at lytte til deres mere uartikulerede klage, smerte eller skrig, som Weil kalder det (skriget er ufejlbarligt, skriver hun også). Et andet nøgleord er opmærksomhed, og de to ting hænger sammen på den måde, at opmærksomhed er at lytte til dette skrig, til disse skrig.

Det er herfra, politik ifølge Weil bør udgå og tage som sit udgangspunkt. Politik skal formuleres fra neden, ikke fra oven. Hvad ville der ske, hvis vi overførte dette princip til i dag? Hvis vi lyttede til vores samtids skrig, asylcentrenes skrig for eksempel? Og insisterede på, at det er det, det kommer an på: »en øm og klarsynet opmærksomhed, der kan opfatte betydning af dette skrig«. Et reelt demokrati. Et styre, »hvor ytringsfriheden i mindre grad defineres af frihed og i højere grad af en atmosfære af opmærksom tavshed, hvor dette svage og kejtede skrig kan blive hørbart«.

Vi har (stadig), tænker jeg, brug for institutioner eller bevægelser, som magten lægger i hænderne på dem, der kan høre og forstå disse tavse skrig.

Radikalt, smukt, poetisk

Det bringer os direkte til det andet essay, 'Note om afskaffelsen af de politiske partier'. Problemet med de politiske partier er

FORFATTER. Simone Weil blev født i Frankrig i 1909, hun er af jødisk afstamning, men blev senere, i forbindelse med et par voldsomme åbenbaringer, tiltrukket af kristendommen og katolicismen især. Hun døde, alt for ung, i 1943. Foto: The History Collection/Alamy S/Ritzau Scanpix

nemlig, siger Weil, at de intet aner om disse skrig, og at de intet kan eller vil ane.

I virkeligheden består demokratiet ikke af politiske partier; de politiske partier og måske endda det repræsentative system som sådan blokerer snarere for demokratiet. Vi har aldrig »kendt noget, der bare kommer i nærheden af et demokrati«, skriver Weil i starten af denne tekst.

I nogle linjer lyder det: »Det første, og når alt kommer til alt, endelige mål for ethvert politisk parti er dets egen endeløse fremgang«. Derfor er ethvert parti i sin es-

sen »totalitært« og et »næsten rendyrket onde«. Derfor ville »afskaffelsen af partierne [...] være næsten udelukkende godt«. Kan vi virkelig i dag sige, at det ikke er sandt? Kan vi uden at lyve sige, at partiernes indflydelse ikke har »inficeret hele vor tids mentale liv«? Kan vi bestride, at vi »er nået til et punkt, hvor vores tænkning inden for samtlige sfærer begrænser sig til at indtage en

position 'for' eller 'imod' en holdning?»

Der er selvfølgelig noget dybt radikalt over Weils tænkning, men også noget meget smukt og noget meget poetisk. Så skriver hun lige pludselig: »Træet er i virkeligheden rodfæstet i himlen«.

Men det skal naturligvis med, at vi ikke uden videre skal acceptere alt, hvad der står i de to bøger. Eksempelvis når hun i 'Personen og det hellige' bemærker, at hvis det at sige 'jeg' er farligt, er det at sige 'vi' endnu farligere. Weil afviser konsekvent enhver kollektivitet, hun insisterer på, at hendes projekt kun er muligt »i ensomhed«.

Her er det nødvendigt at forstå den historiske kontekst, 1930'erne og 40'erne, herunder selvfølgelig nazismen og fascismen, men også den virkeliggjorte statskommunisme i øst, som Weil ikke så noget lys i overhovedet. Men det er i år 2019 jo ikke ensbetydende med, at en kollektiv hellighed ikke kan og ikke skal tænkes.

Det må være muligt at tænke en hellig og øm kollektivitet. En kollektivitet hinsides på den ene side ensomheden, tilbage-trækning ind i mysticismen og på den anden side det partipolitiske såkaldte demokrati. Det kan virke vanskeligt, men som Weil selv pointerer, så er det »de store ting, som oftest er nemme og simple«.

mikkel.k.frantzen@pol.dk

Det er som at bladre i et album med fotos, man har set før

Første del af Jakob Melanders slægtsroman har en sympatisk heltinde. Og rigtig mange klicheer.

BØGER

BO TAO MICHAËLIS

Jakob Melander: Askehave. Forbandet blod. People's Press. 449 sider, 149,95 kroner.

Et sted under kulturens muld er der en broget tråd mellem klassikerne 'Forsytesagaen' og 'Buddenbrooks' og populærkulturens 'Dollars', 'Dallas' og 'Downton Abbey'. Samt mange andre serier om forgenede stamtræer.

Vi taler om den spektakulære slægtshistorie om vældige, nogle gange sinistre kræfter, i selvsjældne flossede familieforsøg, krakeleret stamtavle, dynastisk dekadence og adel, der forpligter. Tidens tand i modernitetens grådige mund, mens blod altid er tykkere end både vand, gas og olie. Gerne tilsat den utilpassede ener med idealisme og sjælsadel i behold. Den i familiens øjne fortabte søn eller datter, som i modsætning til den i Bibelen ikke altid kommer tilbage, så fedekalven kan slagtes. Vi elsker at svælge i den slags slægtssagaer med mange penge, penible mysterier og pinlige hemmeligheder.

Jakob Melander har taget sig en pause fra sine krimier i den mere gængse nordiske gænge for at kaste sig ud i en senmoderne slægts- og spændingsroman.

Den 27-årige spinkle, *petit* og delikate sangerinde Malin Askehave er forsanger i et internationalt kendt r'n'b-band og samtidig dybt engageret i kampen for et bedre klima. Her ligger hendes personlige paradoks. Malin er nemlig yngste arving til Danmarks næststørste shippingvirksomhed, og deres indtægter er jo aldrig ligefrem økologiske endsige klimavenlige.

Så hun har sammen med sin storebror Robert brudt med familien og ernærer sig nu som klimakritisk musiker ude i den verden, som business altid har foragtet som bøvet boheme. Dernæst er der kæresten Casper og deres fælles spædbarn, Balder. Men nu her efter 8 års fravær

KRIMIPAUSE. Jakob Melander har kastet sig ud i en senmoderne slægts- og spændingsroman. Foto: Joachim Adrian

trækker familiebåndene i den unge moders liv som en aldrig klippet navlestreng. Malin tropper op til sin fars 60-års fødselsdag i en art forsoning med familien. Men så sker der noget forfærdeligt, og vi vender familiealbummet med sider, som ikke er så pæne og nysselige.

Fuld af klicheer

Der er noget gedigent sympatisk over Melanders 'Forbandet blod'. Men ligesom titlen reelt er en fed kliché, er der rigtig mange af slagsen undervejs.

Malin er en smittende kvindetype, lidt speciel og suggestiv med sin sidelæns tilgang til omstændighederne i en anden verden end familiens med forretninger. Men hele opsætningen fra slægtshusets indretning med tunge møbler og gardiner plus endimensionelle familiemedlemmer fortabt i kynisk spekulation og

gusten planlægning er nu og da på kanten til det paradiske. Selve Malins valg mellem kunsten med stort K og kapitalismen med lige så stort K er sådan set mere trivial end original. Ikke at originalitet i sig selv er kvalitet. Men her er det ligesom at bladre i et fotoalbum med fa-

miliebilleder, du har set mange gange før. Dette er første bind, så fokus kan vel blive skarpere sidenhen.

PS. Bogen er først udgivet som Mofibo Originals. Jeg er ikke sikker på, at den oprindelige mundtlighed er særlig gunnlig for den senere litterære skriftlighed.

bo.tao.michaëlis@pol.dk

SØNDAG 1/12 KL. 8:40

Jul på Nabolands-Kanalerne

Der er også eventyrlige julekalendere på dine NabolandsKanaler. Følg med i **Snefald** på NRK1 og **Panik i nisseværkstedet** på SVT1 fra 1/12.

DANSKE UNDERTEKSTER

Tag på oplevelse på **NABOLANDS KANALERNE**

DRAMA | NRK1

DRAMA | SVT1

Fri fragt ved køb for min. 899 kr.

LEJLIGHEDSPAKKEN S6EVO ALARMSYSTEM

Sikring af mindre boliger, lejligheder og fritidshuse. S6evo bringer det klassiske alarmsystem til helt nye højder og tilføjer nu også smart home funktioner, der giver dig helt ny kontrol over din bolig. S6evo systemet sælges i flere forskellige pakker, som hver især indeholder forskellige antal sensorer og tilbehør. Sælges kun online. **Pluspris 1.274 kr.** Pris uden abonnement 1.499 kr. **Læs mere og køb på politikken.dk/plus**

Forbehold for trykfejl og udsolgt.

POLITIKEN PLUS